Journal of educational equipment: Education management, Volume 1, Issue 314 (June 2024)
ISSN 1859 - 0810

Giải pháp nâng cao hiệu quả giảng dạy tiếng Việt cho sinh viên nước ngoài tại Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên

Lèng Thị Lan*

**TS. Khoa Khoa học cơ bản, Trường ĐH Nông Lâm Thái Nguyên*

Received: 19/5/2024; Accepted: 27/5/2024; Published: 03/6/2024

Abstract: *Foreign students study university-level training programs at Thai Nguyen Agriculture and Forestry University early. Especially since 2010, the school has imported training programs from advanced countries, the number of students coming to study from many countries around the world is increasing. Therefore, teaching Vietnamese to foreign students is very important. Reality shows that teaching Vietnamese to foreign students has recently achieved many achievements in parallel with the number of foreign students trained at the school, and there are still certain limitations. Therefore, this study presents solutions to improve the effectiveness of Vietnamese language teaching for foreign students at Thai Nguyen University of Agriculture and Forestry.*

Keywords: *Teaching effectiveness, Vietnamese, Teaching Vietnamese, Foreign Students, Thai Nguyen University of Agriculture and Forestry*

1. Đặt vấn đề

Trong thời đại hội nhập quốc tế hiện nay, các trường ĐH ở Việt Nam đều tích cực mở rộng nguồn tuyển sinh, không chỉ là người Việt Nam mà người học còn đến từ nhiều quốc gia khác nhau trên thế giới. Chính vì vậy, việc dạy tiếng Việt cho người nước ngoài là một chương trình không thể thiếu và ngày càng được coi trọng. Tại Trường ĐH Nông Lâm Thái Nguyên, sinh viên (SV) nước ngoài theo học chương trình đào tạo trình độ ĐH từ rất sớm, ban đầu chủ yếu là SV đến từ Lào. Từ năm 2010 tới nay, trường đã nhập khẩu chương trình đào tạo từ các nước tiên tiến trên thế giới thì lượng SV đến theo học từ nhiều quốc gia trên thế giới ngày càng tăng lên. Thực tế cho thấy việc dạy tiếng Việt cho SV nước ngoài tại Trường ĐH Nông Lâm Thái Nguyên trong thời gian gần đây đã đạt được nhiều thành tựu song song với lượng SV nước ngoài được đào tạo tại trường và cũng còn những hạn chế nhất định.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Yếu tố ảnh hưởng tới việc giảng dạy tiếng Việt cho SV nước ngoài tại Trường ĐH Nông Lâm Thái Nguyên

2.1.1. Đặc điểm của học viên người nước ngoài học tiếng Việt tại Trường ĐH Nông Lâm Thái Nguyên

Hiện tại Trường ĐH Nông Lâm Thái Nguyên đào tạo tiếng Việt cho đối tượng chính là SV người nước ngoài học Chương trình tiên tiến trình độ ĐH tại Trung tâm Đào tạo & Phát Triển Quốc tế ITC của trường. Đặc điểm về lứa tuổi, quốc tịch và khả năng nhận thức của người học rất đa dạng:

- Về lứa tuổi, người nước ngoài học tiếng Việt ở trường đa số ở lứa tuổi mới tốt nghiệp trung học phổ thông, nằm trong độ tuổi còn rất trẻ. Đây chính là ưu thế để người học nhanh chóng tiếp thu được ngôn ngữ mới, tích cực trong thích nghi và giao lưu trong môi trường mới.

- Về quốc tịch, người nước ngoài học tiếng Việt ở trường đến từ nhiều quốc gia và khu vực khác nhau, có thể khẳng định là vô cùng đa dạng, như Liberia, Nigieria, Pakistan, Mozambiques, Zimbabwe, Nam Phi, Sri Lanka, Sierra Leonean, Lào, Philippines, Indonesia, Timorese, Timor Leste, Bangladesh, Myanmar. Số lượng SV người nước ngoài đã tốt nghiệp ĐH là 107 và số lượng SV đang theo học tại trường (tính tới năm học 2023-2024) là 82 SV (Nguồn: Trung tâm Đào tạo & Phát Triển Quốc tế ITC- ĐH Nông Lâm Thái Nguyên).

- Khả năng nhận thức của người nước ngoài học tiếng Việt ở trường đa số ở mức độ trung bình tức là bước đầu có khả năng giao tiếp đơn giản, còn lại một số có vốn từ vựng ít và đặc biệt nghe tiếng Việt còn kém.

2.1.2. Hoạt động dạy học tiếng Việt cho SV nước ngoài tại Trường ĐH Nông Lâm Thái Nguyên

- Chương trình, giáo trình dạy học

+ Về chương trình học, hiện tại việc dạy học tiếng Việt cho SV nước ngoài tại Trường ĐH Nông Lâm Thái Nguyên được thực hiện cơ bản qua môn Tiếng Việt 1 (4 tín chỉ là 60 tiết) và Tiếng Việt 2 (4 tín chỉ là 60 tiết). Ngoài ra, trong quá trình học thì SV còn được học một số môn liên quan tới tiếng Việt như Cơ sở văn

hóa Việt Nam.

+ Về giáo trình giảng dạy, hiện nay tại Trường ĐH Nông Lâm Thái Nguyên đang sử dụng giáo trình Tiếng việt cơ sở (Quyển 1,2) = Elementary Vietnamese: Dành cho người nước ngoài của Nguyễn Việt Hương, Nhà xuất bản: ĐH Quốc gia, Hà Nội tái bản lần 7 năm 2009.

- Vấn đề giảng dạy và học tập: Trung tâm Đào tạo & Phát Triển Quốc tế ITC -Trường ĐH Nông Lâm Thái Nguyên tổ chức giảng dạy chương trình Đào tạo Tiếng Việt cho 2 trình độ: trình độ cơ sở và trình độ trung cấp.

+ Ở trình độ cơ sở, chương trình học cung cấp cho người học tri thức cơ bản về ngữ âm tiếng Việt; dạy người học cách phát âm tiếng Việt theo cách phát âm chuẩn; cung cấp cho người học các mô hình cấu trúc câu đơn giản, các mẫu câu và từ ngữ người Việt dùng trong cuộc sống hàng ngày. Sau khi kết thúc khoá học, người học có thể sử dụng tốt tiếng Việt trong cuộc sống giao tiếp hàng này, đọc và viết được các bài luận ngắn bằng tiếng Việt.

+ Ở trình độ trung cấp, chương trình học cung cấp cho người học kiến thức và tri thức về tiếng Việt giao tiếp hàng ngày, cũng như giao tiếp trong các môi trường riêng biệt khác nhau; cung cấp cho người học các bài đọc thuộc các thể loại khác nhau với dung lượng dài và khó hơn để họ có thể mở rộng vốn từ; cung cấp kiến thức rộng về ngữ pháp tiếng việt bao gồm cả từ pháp và cú pháp. Sau khi kết thúc khoá học, người học có thể nghe tốt các cuộc nói chuyện hàng ngày, nghe được các giờ giảng chuyên môn trên lớp học. Người học có thể tham gia các cuộc trao đổi về các vấn đề liên quan đến chuyên ngành mà họ quan tâm, đọc hiểu các loại văn bản khác nhau thuộc chuyên ngành của mình, sử dụng được tiếng Việt để viết các bài luận dài với nhiều chủ đề.

Với mỗi học phần, giảng viên (GV) xác định mục tiêu kỹ năng rất rõ. Những giờ dạy lý thuyết liên tục được gắn với thực hành: thực hành lập hội thoại, thực hành rèn đọc kể, thực hành trải nghiệm tham gia sự kiện, lễ hội địa phương...;

Tuy nhiên, thực tế thì sự vận dụng và phát huy ý nghĩa cũng như giá trị của thực hành giao tiếp không phải khi nào cũng trở thành một hành động dạy mang tính tự giác và triệt để, hình thức thực tế để tăng cường giao tiếp chưa thực sự phong phú.

Bên cạnh đó, người học chưa thực sự tự giác và sáng tạo trong giao tiếp. Mới sang Việt Nam, các SV nước ngoài cơ bản chưa mạnh dạn, trong đó nguyên nhân lớn nhất là hạn chế về tiếng Việt. Trong quá trình học, các em vẫn thiếu tự tin do sợ sai, không dám kết bạn, không giao tiếp bằng tiếng Việt. Bởi vậy, người học không thể sử dụng tốt nhất tiếng Việt trong giao tiếp.

2.2. Giải pháp nâng cao hiệu quả giảng dạy tiếng Việt cho SV nước ngoài tại Trường ĐH Nông Lâm Thái Nguyên

Một là, xây dựng các nhóm học tập. Đây là giải pháp giúp cho SV nước ngoài học tiếng Việt rất tốt. Nhóm học tập được tạo trên cơ sở lớp học của SV nước ngoài mà GV được phân công giảng dạy. Hình thức nhóm khá đơn giản. GV trực tiếp phụ trách lớp (hoặc giảng dạy) tách nhóm sau khi các em đã có thời gian làm quen với nhau và GV cũng bước đầu nắm bắt được khả năng học của SV (bắt đầu chương trình khoảng 1-3 tuần). Việc phân nhóm phải dựa trên năng lực để SV có cơ hội cộng tác và giúp đỡ nhau, thậm chí căn cứ vào việc SV có ở cùng phòng/gần phòng ký túc xá với nhau. Việc này khá dễ vì tại Trường ĐH Nông Lâm có khu ký túc xá rộng và SV nước ngoài đều được ở tập trung tại ký túc xá. Trong nhóm nên có SV có nhận thức tốt, mạnh dạn với SV còn chưa mạnh dạn, rụt rè trong giao tiếp.

Để hoạt động của nhóm SV nước ngoài học tiếng Việt có hiệu quả thì cần có sự giúp đỡ của SV Việt Nam, trước hết là các bạn SV người Việt Nam học cùng chương trình tiên tiến với SV nước ngoài, ngoài ra còn SV người Việt Nam sống gần khu ký túc xá với SV nước ngoài.

Hai là, xây dựng tình huống, thiết lập hội thoại. Việc dạy học một ngôn ngữ không thể dựa trên những lý thuyết thuần túy mà cần phải xây dựng các tình huống, yêu cầu SV thiết lập hội thoại thực hành trong tình huống. Việc xây dựng tình huống cần được gắn với chủ đề dạy học. Tình huống thường do GV cung cấp, trên cơ sở đó yêu cầu SV thiết lập hội thoại tương ứng.

Đơn giản nhất là SV học về "chào hỏi", "làm quen", "hỏi thăm sức khỏe"... cô và trò liên tục thực hiện các hoạt động trao đáp với mục đích chào hỏi tại lớp học.

Hơn nữa là GV đưa ra một vài tình huống mẫu cho SV thực hiện nhuần nhuyễn, sau đó phát triển từ tình huống mẫu đó thành các tình huống đa dạng. Từ trong tình huống mẫu là xin phép cô giáo vào lớp học mà phát triển thành các tình huống khác như: khi bạn đi học muộn, bạn sẽ xin phép vào lớp như thế nào, trình bày lý do đi muộn/ xin phép cô giáo cho nghỉ học sớm 15 phút hoặc nhờ cô giáo giảng cho nội dung nào đó của bài giảng mà mình chưa hiểu...

Tùy mức độ khó dễ của hội thoại, tùy mức độ nhận thức của từng đối tượng, GV có thể yêu cầu lập hội

thoại gồm bao nhiêu lượt lời và đa dạng hóa nội dung thông tin trong hội thoại

Ba là, tổ chức cho SV tham gia các trải nghiệm văn hóa. Dạy học giao tiếp qua trải nghiệm là đưa người học vào môi trường thực tiễn, học trực tiếp từ thực tiễn và tự rút ra cách trao đổi với người bản xứ. Chúng ta có thể tập trung vào một số định hướng hoạt động trải nghiệm sau đây:

- Tham gia sự kiện cùng người Việt, trước hết là với các bạn SV người Việt trong trường. Đây là hoạt động rất dễ tổ chức và đem lại hiệu quả giao tiếp rất tốt đối với SV nước ngoài học tiếng Việt. Các sự kiện nên được quan tâm ngay trong môi trường học. Đó là các ngày lễ lớn; ngày trường tổ chức sự... Với tất cả những ngày này, SV nước ngoài được tham gia sẽ có cơ hội giao tiếp và học hỏi tiếng Việt. Cần lưu ý rằng, SV phải được tham gia trực tiếp chứ không phải là đến dự. Vì vậy, ban tổ chức cần lựa chọn nội dung phù hợp.

Thực tế tại Trường ĐH Nông Lâm Thái Nguyên trong những năm gần đây luôn phối hợp rất tốt giữa Trung tâm Đào tạo & Phát Triển Quốc tế ITC với Đoàn Thanh Niên, Hội SV của trường để cho SV Việt Nam toàn trường và SV người nước ngoài có nhiều cơ hội giao lưu, hoạt động chung trong các dịp kỷ niệm hay sự kiện được tổ chức tại trường cũng như ở nhiều địa phương. Ví dụ: Nhà trường đã tổ chức "Ngày hội văn hóa sinh viên quốc tế" nhằm mang đến một sân chơi bổ ích, lý thú, gắn kết các SV quốc tế đang theo học tại trường với SV Việt Nam, cùng san sẻ, đoàn kết dưới mái nhà chung. Là cơ hội để lan tỏa những giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp. Chương trình đã đem lại không gian của kết nối và hội nhập. Đây không chỉ là cơ hội để SV ĐH Nông Lâm "mở cửa tâm hồn" mà còn là dịp để được giới thiệu, quảng bá hình ảnh tươi đẹp, thân thiện của nước chủ nhà Việt Nam đến với bạn bè quốc tế

- Tham gia các hoạt động văn hóa cùng người Việt: tạo điều kiện tổ chức cho SV nước ngoài tham gia vào các hoạt động lễ tết, tham quan làng nghề, bảo tàng, những địa danh thể hiện giá trị văn hóa của người Việt Nam...

Đây là hoạt động được tổ chức rất thường xuyên tại Trường ĐH Nông Lâm Thái Nguyên, ví dụ tổ chức cho SV nước ngoài đón Tết Nguyên đán của Việt Nam ở trường tại chương trình "Hello Tet". Tại đây SV sẽ được nhận món quà lì xì, được gói bánh chưng, luộc bánh chưng, cuốn nem, muối dưa và sau đó ăn một bữa cơm giao lưu với các thầy cô giáo, với SV người Việt Nam từ chính sản phẩm mà các bạn SV vừa tạo ra. "Hello Tet" không chỉ là ngày hội giúp các bạn SV hòa mình vào không khí Tết cổ truyền mà còn là dịp lan tỏa những giá trị truyền thống văn hóa và phong tục tập quán tốt đẹp của dân tộc Việt Nam, từ đó góp phần làm sâu sắc sự hiểu biết và tình yêu với dải đất hình chữ S của SV quốc tế.

Nhà trường tổ chức Tết Lào, Mianma tại trường để cho SV có cơ hội giao lưu văn hóa. Vào dịp nghỉ Tết nguyên đán hàng năm, các SV nước ngoài ở lại sẽ được mời tới nhà GV hay cán bộ của trường tại thành phố Thái Nguyên để trả nghiệm bữa cơm ngày Tết cùng gia đình, giúp SV hiểu thêm về văn hóa của người Việt Nam nói chung, văn hóa đón Tết cổ truyền của người Việt Nam nói riêng.

Bên cạnh đó, SV nước ngoài còn được tham gia trải nghiệm tại các làng nghề, các địa điểm văn hóa (đền, đình, chùa...) tại địa phương là một hoạt động phục vụ đắc lực cho nâng cao kỹ năng giao tiếp cho SV nước ngoài học tiếng Việt. Ví dụ, ở Thái Nguyên SV nước ngoài thường được đi tham quan bảo tàng văn hóa các dân tộc Việt Nam, khu du lịch sinh thái chè Tân Cương...

3. Kết luận

Những vấn đề được bàn luận ở trên cho thấy việc giảng dạy tiếng Việt cho SV nước ngoài tại Trường ĐH Nông Lâm trong những năm gần đây rất được coi trọng và đạt được nhiều kết quả biểu đạt qua số SV người nước ngoài đã tốt nghiệp và lượng SV nước ngoài đang theo học tại trường, Tuy nhiên, bên cạnh những điểm mạnh thì việc giảng dạy tiếng Việt cho SV nước ngoài tại trường vẫn còn những hạn chế nhất định. Từ thực tế đó, chúng tôi đã đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả dạy học tiếng Việt cho SV nước ngoài tại Trường ĐH Nông Lâm Thái Nguyên. Những giải pháp này mang tính khả thi, có thể áp dụng được không chỉ ở trường mà còn áp dụng nhiều đơn vị khác trong việc giảng dạy tiếng Việt cho SV nước ngoài trong thời đại hội nhập quốc tế hiện nay.

Tài liệu tham khảo

[1]. Nguyễn Thị Thúy Hằng, Đặng Lê Tuyết Trinh, Hán Thị Thu Hiền (2019), *Giải pháp nâng cao kỹ năng thuyết trình cho SV nước ngoài học tiếng Việt*, Tạp chí Khoa học và Công nghệ, Tập 15, số 2/2019, tr48-57

[2]. Trịnh Quỳnh Đông Nghi (2020), *Một vài vấn đề về dạy tiếng Việt cho người nước ngoài bằng phương pháp giao tiếp tại trường ĐH Sư phạm – ĐH Đà Nẵng,* Tạp chí Khoa học Xã hội, Nhân văn và Giáo dục, Số 1/2019, Tr43-49

[3]. Nguyễn Thị Hồng Vân (2017), *Xây dựng mô hình bài học tiếng Việt như một ngoại ngữ dành cho học sinh nước ngoài*, Tạp chí khoa học giáo dục Việt Nam, số 144/tháng 9, tr29-33.